Europeiska unionens
officiella tidning

SV
L-serien

2024/2121

6.8.2024

Förklaring om de rättsliga konsekvenserna av EU-domstolens dom i Komstroy-målet och samsyn om att artikel 26 i energistadgefördraget inte är tillämplig som grund för EU-interna skiljeförfaranden

GJORD AV FÖRETRÄDARNA FÖR MEDLEMSSTATERNAS REGERINGAR OCH EUROPEISKA UNIONENS DEN 26 JUNI 2024

SOM BEAKTAR energistadgefördraget, undertecknat i Lissabon den 17 december 1994 (EGT L 380, 31.12.1994, s. 24) och godkänt på Europeiska gemenskapernas vägnar genom rådets och kommissionens beslut 98/181/EG, EKSG, Euratom av den 23 september 1997 (EGT L 69, 9.3.1998, s. 1), med senare ändringar (*energistadgefördraget*),

SOM BEAKTAR de internationella sedvanerättsliga regler som kodifierats i Wienkonventionen om traktaträtten,

SOM ANSER att medlemmarna i en regional organisation för ekonomisk integration i den mening som avses i artikel 1.3 i energistadgefördraget härmed ger uttryck för en samsyn vad gäller tolkningen och tillämpningen av ett fördrag i sina inbördes förbindelser,

SOM ERINRAR OM att frånträde från energistadgefördraget inte påverkar ställningen som medlem i den regionala organisationen för ekonomisk integration för en part som har undertecknat denna förklaring och därefter frånträtt detta, och inte heller utesluter att det kan finnas ett intresse av att uttrycka samsyn om tolkningen och tillämpningen av det fördraget så länge det kan anses ha rättsverkan i förhållande till den medlemmen, särskilt med avseende på artikel 47.3 i energistadgefördraget,

SOM BEAKTAR fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*), fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*), fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (*Euratomfördraget*) och de allmänna principerna i Europeiska unionens och Euratoms rätt,

SOM ANSER att hänvisningarna till Europeiska unionen i denna förklaring även ska förstås som hänvisningar till dess föregångare, Europeiska ekonomiska gemenskapen, och därefter Europeiska gemenskapen, fram till dess att den senare ersattes av Europeiska unionen,

SOM ERINRAR OM att i enlighet med rättspraxis från Permanenta internationella domstolen (frågan om Jaworzina (polsk-tjeckiska gränsen), rådgivande yttrande, [1923] PCIJ serie B nr 8, 37) och Internationella domstolen (reservationer till konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide), rådgivande yttrande, [1951] I.C.J. Reports, 15, 20) tillfaller rätten att avge en auktoritativ tolkning av en rättsregel parterna i ett internationellt avtal när det gäller avtalet i fråga,

SOM ERINRAR OM att Europeiska unionens medlemsstater har överlåtit på Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) att auktoritativt tolka unionsrätten och Euratomrätten, i enlighet med vad domstolen förklarade i sin dom av den 30 maj 2006 i målet kommissionen mot Irland (Mox Plant), C-459/03 (ECLI:EU:C:2006:345, punkterna 129–137), där den slog fast att den exklusiva befogenheten att tolka och tillämpa unionsrätten och Euratomrätten omfattar tolkning och tillämpning av internationella avtal i vilka Europeiska unionen, Euratom och medlemsstaterna är parter, i förhållandet mellan två medlemsstater eller Europeiska unionen eller Euratom och en medlemsstat,

SOM ERINRAR OM att Europeiska unionens medlemsstater enligt artikel 344 i EUF-fördraget och artikel 193 i Euratomfördraget inte har rätt att hänskjuta tvister om tolkningen eller tillämpningen av EU-fördraget, EUF-fördraget och Euratomfördraget på annat sätt än som bestämts genom respektive fördrag,

SOM ERINRAR OM att EU-domstolen i Achmea-domen av den 6 mars 2018 (C-284/16 (ECLI:EU:C:2018:158)) fastslog att artiklarna 267 och 344 i EUF-fördraget ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan bestämmelse i ett internationellt avtal mellan medlemsstater enligt vilken en investerare i den ena medlemsstaten, om det uppstår en tvist om investeringar i den andra medlemsstaten, får inleda ett förfarande mot sistnämnda medlemsstat vid en skiljedomstol, vars behörighet den medlemsstaten har åtagit sig att godta,

SOM ERINRAR OM Europeiska unionens konsekvent upprepade ståndpunkt att energistadgefördraget inte var avsett att tillämpas i förbindelserna inom EU och att det inte var, och inte kunde ha varit, Europeiska unionens, Euratoms och deras medlemsstaters avsikt att energistadgefördraget skulle skapa några skyldigheter dem emellan, eftersom det förhandlades fram som ett instrument för Europeiska unionens externa energipolitik i syfte att upprätta en ram för energisamarbete med tredjeländer, medan unionens interna energipolitik däremot består av ett välutvecklat regelverk som syftar till att skapa en inre marknad på energiområdet uteslutande för att reglera förbindelserna mellan medlemsstaterna,

SOM ERINRAR OM att EU-domstolen i sin dom av den 2 september 2021, Komstroy, C-741/19 (ECLI:EU:C:2021:655, punkt 66) (Komstroy-domen), som bekräftades i yttrande 1/20 (ECLI:EU:C:2022:485, punkt 47), slog fast att artikel 26.2 c i energistadgefördraget ska tolkas så, att den inte är tillämplig på tvister mellan en medlemsstat och en investerare från en annan medlemsstat rörande en investering som den sistnämnda har gjort i den förstnämnda medlemsstaten,

SOM ERINRAR OM att tolkningen av energistadgefördraget i Komstroy-domen, i egenskap av den behöriga domstolens tolkning och en avspegling av en allmän folkrättslig princip, är tillämplig från och med Europeiska unionens, Euratoms och deras medlemsstaters godkännande av energistadgefördraget,

SOM ANSER att artiklarna 267 och 344 i EUF-fördraget måste tolkas så, att de utgör hinder för en tolkning av artikel 26 i energistadgefördraget som medger lösning i skiljedomstol av tvister mellan, å ena sidan, en investerare från en medlemsstat i Europeiska unionen och, å andra sidan, en annan medlemsstat i Europeiska unionen, Europeiska unionen eller Euratom (EU-internt skiljeförfarande), och

SOM under alla förhållanden ANSER att en part, när tvister inte kan lösas i godo, alltid kan välja att i enlighet med nationell lagstiftning hänskjuta tvister mellan en avtalsslutande part och en investerare från en annan avtalsslutande part för avgörande till behöriga domstolar eller förvaltningsdomstolar, i enlighet med vad som följer av allmänna rättsprinciper och respekten för de grundläggande rättigheterna, som fastställs bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

SOM DELAR samsynen, som kommer till uttryck i denna förklaring, att en klausul som artikel 26 i energistadgefördraget därför inte har kunnat, kan eller kommer att kunna tjäna som rättslig grund för skiljedomsförfaranden som inletts av en investerare från en medlemsstat avseende investeringar i en annan medlemsstat,

SOM ÅTERKOMMER TILL förklaring nr 17, fogad till slutakten från den regeringskonferens som antog Lissabonfördraget, där det erinras om att fördragen och den lagstiftning som antagits av unionen på grundval av fördragen har företräde framför medlemsstaternas lagstiftning och att principen om företräde är en lagvalsregel i deras ömsesidiga förbindelser,

SOM därför ERINRAR om att för att lösa eventuella normkonflikter får ett internationellt avtal som ingåtts av Europeiska unionens medlemsstater enligt internationell rätt endast tillämpas i förbindelser inom EU i den mån dess bestämmelser är förenliga med EU-fördragen,

SOM ANSER att artikel 47.3 i energistadgefördraget, på grund av att artikel 26 i energistadgefördraget inte är tillämplig som rättslig grund för EU-interna skiljeförfaranden, inte heller kan omfatta, och inte var avsedd att omfatta, sådana förfaranden,

SOM, till följd av att artikel 26 i energistadgefördraget inte är tillämplig som rättslig grund för EU-interna skiljeförfaranden, ANSER att signatärerna av denna förklaring som berörs av pågående EU-interna förfaranden, oavsett om det är som svarande eller som hemstat för en investerare, bör samarbeta med varandra för att säkerställa att skiljedomstolen i fråga får kännedom om denna förklaring, så att det blir möjligt att dra den korrekta slutsatsen att skiljedomstolen saknar behörighet,

SOM dessutom ANSER att inga nya EU-interna skiljeförfaranden bör registreras, och

SOM ÄR ENIGA OM att de signatärer som berörs av ett tillkännagivande om inledande av ett skiljeförfarande som ändå meddelas, oavsett om de är svarande eller hemstat för en investerare, bör samarbeta med varandra för att säkerställa att skiljedomstolen i fråga får kännedom om denna förklaring, så att det blir möjligt att dra den korrekta slutsatsen att artikel 26 i energistadgefördraget inte kan tjäna som rättslig grund för sådana förfaranden,

SOM EMELLERTID ANSER att förlikningar och skiljedomar i EU-interna skiljedomsmål om investeringar som inte längre kan ogiltigförklaras eller upphävas och som har följts frivilligt eller slutgiltigt verkställts inte bör bestridas,

SOM BEKLAGAR att skiljedomar redan har meddelats, fortsätter att meddelas och kan komma att meddelas i framtiden på ett sätt som strider mot Europeiska unionens och Euratoms regler, inbegripet EU-domstolens tolkningar av dessa, av skiljedomstolar i EU-interna skiljeförfaranden som inletts med hänvisning till artikel 26 i energistadgefördraget,

SOM även BEKLAGAR att sådana skiljedomar är föremål för verkställighetsförfaranden, även i tredjeländer, att skiljedomstolar i pågående EU-interna skiljeförfaranden som påstås grunda sig på artikel 26 i energistadgefördraget inte förklarar sig sakna befogenhet och behörighet, och att skiljedomsinstitutioner fortsätter att registrera nya skiljeförfaranden och inte avvisar dem som uppenbart otillåtliga på grund av bristande samtycke till skiljeförfarande,

SOM därför ANSER att det är nödvändigt att uttryckligen och otvetydigt upprepa Europeiska unionens och dess medlemsstaters konsekventa ståndpunkt genom ett instrument som bekräftar deras samsyn vad gäller tolkningen och tillämpningen av energistadgefördraget, såsom det tolkats av EU-domstolen, i den mån det rör EU-interna skiljeförfaranden,

SOM ANSER att vissa bestämmelser i energistadgefördraget, i enlighet med Internationella domstolens dom av den 5 februari 1970, Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgien mot Spanien) (ICJ Reports 1970, s. 3, punkterna 33 och 35) och såsom EU-domstolen förklarade i Komstroy-domen, är avsedda att reglera bilaterala förbindelser,

SOM ANSER att sådana instrument därför endast avser de bilaterala förbindelserna mellan Europeiska unionen, Euratom och deras medlemsstater och, i förlängningen, investerare från dessa fördragsslutande parter i energistadgefördraget, och att denna förklaring följaktligen endast påverkar parter som omfattas av Europeiska unionens regler i egenskap av regional organisation för ekonomisk integration i den mening som avses i artikel 1.3 i energistadgefördraget och inte påverkar de andra parternas åtnjutande av sina rättigheter enligt det fördraget eller fullgörandet av deras skyldigheter,

SOM ERINRAR OM att Europeiska unionen, Euratom och deras medlemsstater har underrättat övriga fördragsslutande parter i energistadgefördraget om sin avsikt att ingå ett avtal om tolkningen och tillämpningen av energistadgefördraget,

SOM ANSER att Europeiska unionen, Euratom och deras medlemsstater, på detta sätt och i enlighet med sina rättsliga skyldigheter enligt EU- och Euratomrätten, men utan att det påverkar deras rätt att framställa sådana anspråk som de anser lämpliga med avseende på kostnader som de har i egenskap av svarande i samband med EU-interna skiljeförfaranden, därigenom säkerställer att Komstroy-domen efterlevs fullt ut och effektivt, att befintliga skiljedomar inte kan verkställas, att skiljedomstolar är skyldiga att omedelbart avsluta pågående EU-interna skiljeförfaranden och att skiljedomsinstitutioner inte registrerar några EU-interna skiljeförfaranden i framtiden, i enlighet med sina respektive befogenheter enligt artikel 36.3 i ICSID-konventionen och artikel 12 i skiljedomsreglerna för Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut, samt att skiljedomstolar förklarar att EU-interna skiljeförfaranden saknar rättslig grund,

SOM ÄR ÖVERENS OM att denna förklaring bör omfattar skiljeförfaranden mellan investerare och stater som involverar den Europeiska unionen eller dess medlemsstater som parter i tvister mellan aktörer inom EU på grundval av artikel 26 i energistadgefördraget enligt någon konvention eller regeluppsättning som avser skiljedom, inbegripet konventionen om biläggande av investeringstvister mellan stat och medborgare i en annan stat (*ICSID-konventionen*) och ICSID:s skiljedomsregler, skiljedomsreglerna för Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut, skiljedomsreglerna för Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt (Uncitral) och ad hoc-skiljeförfaranden,

SOM BEAKTAR att signatärerna utöver denna förklaring avser att formalisera sin gemensamma förståelse genom ett plurilateralt fördrag sinsemellan, vars text har förhandlats fram och paraferats av signatärerna av denna förklaring som indikation på att texten är stabil, och att göra sitt yttersta för att i sinom tid deponera sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument av det fördraget.

SOM TAR HÄNSYN TILL att bestämmelserna i denna förklaring inte påverkar möjligheten för Europeiska kommissionen eller en medlemsstat att väcka talan vid Europeiska unionens domstol på grundval av artiklarna 258, 259 och 260 i EUF-fördraget,

MED BEAKTANDE AV OVANSTÅENDE FÖRKLARAR EUROPEISKA UNIONEN OCH DESS MEDLEMSSTATER (*SIGNATÄRERNA*)

ATT DE DELAR FÖLJANDE SAMSYN VAD GÄLLER FRÅGAN OM ATT ARTIKEL 26 I ENERGISTADGEFÖRDRAGET INTE ÄR TILLÄMPLIG SOM GRUND FÖR EU-INTERNA SKILJEFÖRFARANDEN:

1. **Signatärerna bekräftar härmed i klargörande syfte att de har en samsyn vad gäller tolkningen och tillämpningen av energistadgefördraget, vilken innebär att artikel 26 i det fördraget inte kan och aldrig kan komma att tjäna som rättslig grund för EU-interna skiljeförfaranden.**

   Samsynen grundar sig på följande inslag i unionsrätten:

   i. **Europeiska unionens domstols tolkning, enligt vilken artikel 26 i energistadgefördraget inte är tillämplig som och aldrig borde ha tillämpats som grund för EU-interna skiljeförfaranden.**

   ii. **Unionsrättens företräde, som det erinras om i förklaring nr 17, fogad till slutakten från den regeringskonferens som antog Lissabonfördraget, som en folkrättslig regel som reglerar normkonflikter i ömsesidiga förbindelser, vilket innebär att artikel 26 i energistadgefördraget under alla omständigheter inte är och inte kan tillämpas som en grund för EU-interna skiljeförfaranden.**

2. **Signatärerna bekräftar i klargörande syfte sin samsyn på att det till följd av avsaknaden av rättslig grund för EU-interna skiljeförfaranden i artikel 26 i energistadgefördraget inte är möjligt att utvidga artikel 47.3 i energistadgefördraget till att omfatta sådana förfaranden, och att en sådan möjlighet aldrig varit för handen. Därmed kan artikel 47.3 i energistadgefördraget inte ha gett upphov till några rättsverkningar i förbindelserna inom EU när en medlemsstat frånträtt energistadgefördraget före denna förklaring, och den ska inte heller ha några rättsverkningar för förbindelserna inom EU om en medlemsstat senare frånträder energistadgefördraget.**

3. **I klargörande syfte förklarar signatärerna att artikel 26 i energistadgefördraget, i enlighet med den samsyn som uttrycks i punkterna 1 och 2, och utan att det påverkar denna, inte ska tillämpas som grund för EU-interna skiljeförfaranden och att artikel 47.3 i energistadgefördraget i detta avseende inte ska ha rättslig verkan i förbindelserna inom EU.**

4. **Punkterna 1–3 påverkar inte tolkningen och tillämpningen av andra bestämmelser i energistadgefördraget i den mån de rör förbindelserna inom EU.**

Utfärdat i Bryssel i ett enda original på de bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska språken, vilka alla texter är lika giltiga.

den 26 juni 2024.